

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybeske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájjer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
:: :: detési irodák. :: ::
Megjelenik vasár- és
ünneppnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecskerek, 1916.

XLV. évfolyam, 232. szám.

Kedd, október 10.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott telefonjelentései. —

***

A háboru mai eseményei.

A románok visszavonulása Erdélyből, — Német buvár-
hajóraj az amerikai kikötők előtt.

***

A brassói csata

Budapest, okt. 10. Falkenhayn
hadseregétől jelentik az Estnek:

A Brassó visszafoglalását megelőző
harcok a város keleti és délnyugati ré-
szén játszódtak le. Hetedikén a német
csapatok Holtóvény felől közeledtek és
a város északi szélén húzódó vasutvo-
nalig nyomultak előre. Egyidejűleg a
magyar csapatok nyugatról Dombakon
keresztül a brassó—bertalan vasutáló-
más felé haladtak harcolva. A visszavo-
nuló oláhok több gyárat, raktárt fölgyuj-
tottak. Délután a petroleumfinomító légbe
röpült, a spódiumgyár dél óta égett s
egész este nagy lángok világítottak Brassó
felől. Vasárnap reggel a város szélső
házai csapataink birtokában voltak. A
várostól északkeletre nagyobb ütközet
támadt. A románok az utolsó pillanatban
komoly ellentállást akartak kifejteni. A
Szentpéter és Botfalva közötti magaslatokon
ujabb ellenséges erők gyülekeztek, ame-
lyeket tüzérésünk tűz alá vett. A tö-
mött sorokban támadó román gyalogság
vesztesége rendkívül súlyos volt.

A román visszavonulás francia és angol vilá- gításban.

Budapest, okt. 10. A Temps
bukaresti tudósítója jelenti:

A román vezérkar elhatározta, hogy
keleti Erdély megszállásának és a nem-
zeti terület megvédésének biztosítására
Erdély déli részéből visszavonja csapa-
tait és az Orsovától Brassóig húzódó
határhegységen elosztja. Ilyen módon
tervezi Zottu Vazul vezérkari főnök ma
egy magaslati vonalnak a megvédését,
amely az erdélyi Alpesektől a román
sikságig elterül. A Dunától délre támadt

nehézségek miatt az erdélyi offenzívát
meg kellett szakítani, a határ felé visszav-
onulást kezdeni s a drágán szerzett
hódításokat feladni.

Bernből sürgönyzik: a Times írja:

A központiak defenzív greje olyan-
nak bizonyult, mint offenzív erejük a
háboru egyes fázisaiban. A román be-
avatkozást keletre tudták mértékeltetni és
a vezetést magukhoz tudták ragadni.
Katonai helyzetünk azonban a román
beavatkozás eredménytelensége miatt
nem szenvedett. Romániában a politikai
céloknak katonai célok fölé rendelése
sarkalatos hiba volt. A nagyszében—
vöröstoronyi csata óta nagy csoportosító
művelet folyik az erdélyi Alpesek vidékén.
A román hadműveletek északra offenzív
jellegűek, viszont a támadó osztrák-
magyar és német csapatok fészereznél
fogják a havasalföldi átjárókat, hogy tá-
madásukkal megkönnyítsék a dobrudzsai
német-bolgár erők lekötöttségét. Ha a
havasalföldi ellenséges invázió sikerülne,
akkor a dobrudzsai orosz-román erők
súlyos helyzetbe kerülnének. Megállapít-
ható, hogy Németországnak a kelettől
való elzárását nem sikerült végrehajtani.

A románok és az oroszok.

Budapest, okt. 10. Hágából
sürgönyzik:

Az itteni francia követségen kínos
jelenet játszódott le. A román követ
szemrehányást tett az orosz követnek,
mert Oroszország súlyos helyzetbe hozta
Romániát azzal, hogy nem tartotta meg
ígéretét. Az orosz követ élesen válaszolt
és azt mondta, hogy Románia maga
idézte föl a veszedelmet Erdély ellen
való eljárásával, amelyet a román ve-

zérkar a maga felelősségére kezdett
meg.

Német buvárhajóraj amerikai kikötők előtt.

Budapest, okt. 10. Rotterdamból
sürgönyzik:

Dandels tengerészeti miniszter jelen-
tette Wilson elnöknek, hogy valamennyi
jelentés szerint, azok a német tenger-
alattjárók, amelyek New-England partja
előtt folytatnak háborút az entent-hajók
ellen, a nemzetközi hadijog minden sza-
bályát megtartják.

A Reutter-ügynökség jelenti Was-
hingtonból:

Bár idevaló szaktekintélyek elisme-
rik, hogy a nemzetközi hadijog szabá-
lyait megtartva, minden hadviselő félnek
joga van harcot folytatni tengeralattjárók
utján, mégis veszedelmet látnak abban,
hogy német buvárhajók Nontucket ma-
gasságában fenyegetik a kereskedelmet.
Hivatalos körök attól tartanak, hogy egy
német buvárhajóflotta szereplése ameri-
kai vizek közelében a semlegesség ügyé-
ben diplomáciai bonyodalmat idézhet elő.

Fölmerült a kérdés, hogy amerikai
kikötők közelében dolgozó német buvár-
hajóraj nem jelent-e blokádot.

Wilson Langbeachban üdül s innen
az a hír érkezik, hogy Wilsont és a nála
levő kormányhivatalnokokat a német
tengeralattjárók megjelenése igen komo-
lyan érintette.

Budapest, okt. 10. A Reutter-
ügynökségnek jelenti Newyorkból:

Blomersdick hollandi és Christián
norvég hajót elsüllyesztették. Legénység-
üket megmentették. Ugyancsak elsü-
lyesztették a Kingstown angol hajót is,
amelynek személyzetét egy amerikai cir-
káló mentette meg.

Rotterdamból sürgönyzik:

Néhány amerikai lap erősen til-
takozik az ellen, hogy német buvár-
hajók blokádot alá helyezték az amerikai
partokat. A Newyork Herald kijelenti,
hogy a német buvárhajók ilyen szerep-
lését a legfontosabb amerikai kikötők
előtt nem szabad tűrni s ezt a hadmű-
veletet az amerikai vizeken a kormány-
nak mielőbb meg kell szüntetnie.

HIREK.

— **Hivatalos jelentések október hó 9-ikéről.** A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harc-
téri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti harcér:

Román harcveronal:

Falkenhayn tábornok szövetséges csapatai tegnap Törösvárnál visszavetették az ellenséget és Brassót elkéserezték utcai harcokban megtisztították. Háromszékből odasiető erősítéseit Földváról délre feltartóztatott és megvertük. A románok mindenütt átengedik a csatateret. Arz tábornoknak a Hargita- és a Görgény-hegységben előnyomuló hadseregével szemben az ellenség helyenkint ellentáll. — Svislow vidékén a bolgár Dunán dunai flottilánk által támogatott német osztagok és osztrák-magyar utászok hatalmukba kerítették egy szigetet, amelyet a románok megszállva tartottak s ez alkalommal 6 ágyut zsákmányoltak és 3 tisztet és 155 főnyi legénységet elfogtak.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregveronala: A Ludowa-területen német zászlóalj az oroszoktól elragadtak egy magaslatot. A Pantyr-nyergen visszavertük az ellenség előretörését. Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregveronala: Sviniuchy és Kisselin közötti állásaink ellen az oroszok tegnap megint nagy erővel intéztek támadásokat, amelyeket Zatureczynál egymásután háromszor-négyszer is megismételtek. A támadások újból az ellenségnek legsúlyosabb veszteségével járó teljes kudarcával végződött.

Olasz harcér:

Az ellenség aknavetőtevékenysége a tengermelléki arcvonal déli részén tovább tart. Az olasz gyalogságot, amely a Karszt-fensíkon Novavastól délre és a görcei-szakaszon Sv. Catharina ellen megkísérelte a támadást, zárótűzünkkel visszaűztük. A Fassani-álpokban a Cardinal-Coldese-szakaszon órákig tartó elkeseredett közelharcokra került a sor. Az ellenséget, amely több zászlóaljjal támadott, teljesen visszavertük. Csapataik megtartották összes magaslati állásaikat.

Délkeleti harcér:

Nincs ujság.

Tengeri események:

Az október nyolcadikáról kilencedikére virradó éjjel tengeri repülőink sikerrel bombázták a San Giorgio di nogaroi és a latisinai pályaudvart és katonai építményeket, a portabusoi elhárítóütegeket, a gradoi beső kikötőt és az alsó Isonso mellett az ütegállásokat. Heves lövetés ellenére összes repülőgépeink sértetlenül tértek vissza. — Hajóparancsnokság.

A német nagy főhadiszállás jelentései:

Nyugati harcér:

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadserege: Az Yperntől délre, közel a tengerparthoz, valamint Rupprecht trónörökös hadseregveronájánál az Artoiz-vonalon élénk tűz- és járőrtevékenység volt. A hatalmas Sommesata még tart. Szövetkezett ellenségeink erőlködésüket csaknem a végsőkig fokozták. Még annál érzékenyebben érthette őket az a súlyos, veszteségteljes vereség, amelyet Below tábornok hadseregének hős gyalogsága és erős tüzersége okozott nekik. A 25 kilométer széles arcvonalon a legkisebb árok részt sem vesztek el. Hardecourt és Bouchawesnes között különös hevességgel és gyors egymásutánban rohamozták az angolok és a franciák, tekintet nélkül nagy veszteségeikre. Böhm és Kurnier tábornokok csapatai minden alkalommal teljesen visszaverték őket. Le Sarsnál egy angol fészék kitakarítása alkalmával 90 foglyot ejtettek és 7 géppuskát zsákmányoltak. A tüzérségi harc a legnagyobb hevességre fokozódott az Ancretól északra és egyes szakaszokban a Sommetől délre, ugy Vermandsvillers mindkét oldalán. A trónörökös hadseregveronaja: Kiterjedt német robbantások az Argonneokban tetemes szélességben széjjelrombolták a franciák árkait. A Maastól keletre a kölcsönös tüzelés időnkint észrevehetően kiújult. Az összes e-ök legvégő megfeszítése rendkívüli teljesítményeket követel repülőinktől is. A tüzérségi megfigyelő szolgálatban és az ilyenkor szükséges biztosító repülések alkalmával a megfigyelőrepülő nehéz feladatukat csak úgy oldhatják meg, ha a harcirepülő az ellenséget távol tartják tőlük. Az így eddig el sem képzelt számra emelkedett légi harcok ránk nézve sikeresek voltak. Szeptember folyamán légi harcban 20 repülőgépet veszítettünk, egy eltűnt. A fran-

ciák és az angolok vesztesége: légi harcban 97, a földről lelőttünk 25-öt, vonalunkon belül leszállani kényszerült 7, összes veszteségük tehát 129 repülőgép. Ennek fele az ellenség, a másik fele a mi területünkön zuhant le.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregveronaja: A legutóbb megtámadott arcvonal ellen Lucktól nyugatra az oroszok tegnap megismételték támadásaikat. Sehol sem volt sikerük, de újabb nagy veszteségeket szenvedtek s itt is ellenségeink véres veszteségéről számolhatunk be. Berzezanától délkeletre az oroszok előretöréseit visszavertük. Károly főherceg lovassági tábornok hadseregveronaja: A Kárpátokban meglepő előretörésünkkel a Baba-Ludovánál előretoltuk állásunkat és az elért területnyereséget heves közelharcokban megvédtük.

Erdélyi harcér:

Erdély keleti részében folytattuk az előnyomulást. Az északra érkezett erősítések Brassótól északkeletre hiába avatkoztak a harcba. Törösvárt megszállottuk. Az ellenség az egész vonalon hátrál.

Balkán harcér:

Mackensen vezértábornagy hadseregveronaja: Német csapatok, amelyeket osztrák-magyar motorok támogattak, rajtaütéssel elfoglalták a Svistowtól északnyugatra fekvő Duna-szigetet 2 tisztet és 150 főnyi legénységet elfogtak és 6 ágyut zsákmányoltak.

Macedóniai arcvonal:

A monasztir—florinai vasutól keletre az ellenségnek sikerült a Cserna balpartján megvetnie lábát. — Ludendorff.

— **Torontálban jól folyik az adófizetés.**

Tóth István miniszteri tanácsos, pénzügyigazgató a vármegyei közigazgatási bizottság tegnapi ülésén számolt be a vármegye adóügyeiről. A pénzügyigazgató erről szóló jelentése kapcsán megemlítette azt az örömdetes tény, hogy a polgárság adófizetési kötelezettségének a háboru harmadik esztendejében is nemcsak változatlan pontossággal tesz eleget, de még soha sem fizetett be hasonló időszakban annyi adót, mint az idén (közel hét millió koronát) s egyetlen esztendőben sem volt olyan csekély az adóhátralék százaléka (mindössze 37%), mint ebben az esztendőben. A pénzügyigazgató jelentése külsőben így hangzik:

Torontálvármegye, mint törvényhatóság területén állami egyenesadók címén: a) megállapított tartozás 10.809.282 K 14 f, b) befizetés 6.783.296 K 18 f, hátralék 4.025.985 K 96 f, vagyis az össztartozás 37%-a. A folyó évi szeptember havi befizetés 14.248 K 47 fillérrel, a folyó évi január—szeptember havi befizetés pedig 712.250 K 59 fillérrel nagyobb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. Hadmentességi díjban: a) megállapított tartozás 343.791 K 94 f, b) befizetés 22.997 K 52 f, hátralék 320.794 K 42 f, vagyis az össztartozás 93%-a. A folyó évi szeptember havi befizetés 2369 K 02 fillérrel, a január—szeptember havi befizetés pedig átlag 3888 K 48 fillérrel kevesebb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. A hadicélokra szolgáló jövedelemadó címén: a) megállapított tartozás 145.661 K 21 f, b) befizetés 102.544 K 98 f, hátralék 43.116 K 23 f, vagyis az össztartozás 29%-a. A lefolyt szeptember hónapban 53 esetben ideiglenes házaadmentességet engedélyezett a pénzügyigazgatóság. Jelen tette továbbá a pénzügyigazgató, hogy a pénzügyi, igazságügyi, vallás- és közoktatásügyi, valamint a belügyi kormányoktól részint írásbeli, részint pedig távbeszélő útján nyert felhatalmazás alapján a román betörés folytán Torontálvármegyebe menekült és itt tartózkodó állami alkalmazottak részére, akik tárcájukhoz tartozó költségvetés alapján az állampénztárból huzzak fizetésüket, évi illetményükből egy-egy óra eső bruttójárándóságuknak megfelelő összeget előlegképen folyósított és folyósít a pénzügyigazgatóság a nagybecskerek m. kir. adóhivatalnál.

— **A csanádi egyházmegye jubileuma.** Október közepén lesz 200 esztendeje, hogy a csanádi egyházmegye a török uralom alól felszabadult. Az évfordulót csendben ünnepli meg az egyházmegye. Glattfelder Gyula püspök lendületes pásztorlevelet adott ki ez alkalomból, melyben röviden ismerteti az egyházmegye történetét, majd elrendeli, hogy október 14-én az esti harangzó után félórán át szóljanak a harangok és hogy október 15-én

a szokott nagymisével kapcsolatos ünnepi Te Deum tartassék.

— **Adományok.** Az erdélyi menekültek javára a főispánhoz újabban a következő adományok folytak be: Dr. Vincze Erő 50 K, Befolyt gyűjtésekből: Sándoregyház községe 20 K, Csenta községe 50 K, Nagybakács községe 20 K, Törökpolonya községe 20 K, Szerkerény községe 151 K 40 f. A párdányi főbíró gyűjtése 231 K 20 f. Torontáldinyési vöröskereszt egylet 145 K. Vörös Vilmos Nagybecskerek 150 K.

Tuszing Teréz II. polgári iskolai tanuló gyűjtéseként lapunkhoz beküldött 8 korona 20 fillért az erdélyi menekültek javára. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk. Azonkívül a Vörös-Kereszt javára Vörös Vilmos 150 koronát adományozott.

— **Az erdélyi menekültek figyelmébe.** A csikszeredai kir. pénzügyigazgatóság közli, hogy székhelyét Törökszentmiklósról Debreczenbe helyezte át és működését a debreczeni kir. pénzügyigazgatóság épületében folyó évi szeptember hó 24-én megkezdte. Ugyancsak ide helyeztetett át a számvevőség, a csikszeredai és gyergyószentmiklósi kir. adóhivatal is.

— **A tengeri csirátlanításának elrendelése.**

Mint illetékes helyről értesülünk, a közeli napokban megjelenik egy kormányrendelet, amely a tengeri csirátlanítását elrendeli. A rendelet értelmében a malmoknak nem lesz szabad a tengerit másképpen feldolgozni, mint csirátlanítással. Az egész akciót az Országos Központi Hitelszövetkezet kezeli, amely a csirátlanításról gondoskodik. A befolyó jövedelem a kincstáré. Az olajat a Magyar zsir- és olajipari központ útján, a nyerendő olajpogácsát pedig — amely az állati takarmányozás céljaira éppoly alkalmas, mint a többi olajpogácsa — a korpaközpont útján hozzák forgalomba. Az akció megszervezése során, értesülésünk szerint, sikerült egy oly megoldást találni, mely minden jogos igényt, így a malmok, a gazdák és az olajgyárak igényeit egyformán kielégíti.

— **A vármegye háborus népoktatása.** Grézlo János és Cserei Gyula kir. tanfelügyelők a vármegye háborus népoktatásáról a következő jelentésekben számoltak be a közigazgatási bizottság tegnapi ülésén:

Grézlo János vármegyei tanfelügyelő ezeket jelenti:

Szeptember hóval kezdődött meg az iskolák harmadik háborus tanéve valamivel kedvezőbb tanítási viszonyokkal, amennyiben ezen tanévben úgy az összes állami, mint községi elemi iskolákban a tanítás helyettes tanerők kirendelésével biztosítható. A szülők igen sok esetben kéri az iskola működésének biztosítását, a községek áldozatot hoznak a helyettesek ellátása céljából, miért is remélhető, hogy Torontálvármegyében nem lesz egyetlen község sem, hol a népiskola legalább redukált órászámmal, vagy váltakozó rendszer szerinti tanítással nem működne. A múlt ülés 1495/916. kbgy. sz. határozatából kifolyólag intézkedtem tanító nélkül levő községi elemi iskolákhoz helyettes tanerők kirendeléséről. Erdélyrészi egyes vármegyékben ide menekült és utalt el. iskolai tanítók olyan helyekre osztattak be főképen, hol letelepedett menekültek gyermekeinek tanítását is elláthatják. Beosztattak azonban olyan helyekre is, hol a tanítás ellátása érdekében tanerőkre szükség volt. Eddig összesen 9 állami, 14 hitfelekezeti tanító és 3 áll. övönő jelentkezett hivatalomban. A vármegye területén a rendelkezésre álló eddigi adatok szerint van 1031 mindennapi 6—12 éves és 277 12—14 éves Brassó vármegyei, továbbá 283 mindennapi 6—22 és 86 12—14 éves más vármegyei tanköteles. Ezeknek beiskolázása és lehetőség szerint saját tanítójukkal való taníttatása iránti intézkedéseket a közigazgatási helyi hatóságok segítségével és jelenleg itt működő Brassó vármegyei kir. tanfelügyelővel egyetértőleg tette folyamatba. Brassó vármegye kir. tanfelügyelője hivatalával itt működik és intézi saját ügyeit, miben a kir. tanfelügyelő tőle telhetőleg készséges támogatásban részesíti hivatala személyzetével együtt. Törökkanizsa községben nagyobb számú menekült levén elhelyezve, kiknek összesen 21 polgári iskolai tanuló gyermekük van. Ezek taníttatása érdekében a brassóvármegyei kir. tanfelügyelővel együtt javaslatot tett a tanfelügyelő a vallás- és közoktatási miniszterhez egy Brassóból elmenekült polg. iskola Törökkanizsán való működésére nézve. Ezenkívül a következő polg. iskolákba vétettek fel menekült szülők gyermekei: Nagybecskereken 12 jelentkező itt levő három polg. iskolába, Törökbecsén 3, Zsombolyán 5 és Nagykikindán 1.

Cserei Gyula kir. tanfelügyelő a pancevai tanfelügyelői kirendeltség vezetője a következőket jelenti:

Az elmúlt szeptember hónapban kirendeltsége iskoláinak különösebb mozzanat csak anynyiban merült fel, hogy az Erdélyi betörés folytán menekültek egyes rajai immár Dél-torontálba is megérkeztek s azok óvó- és tanköteles gyermekeinek beiskolázásáról a vallás- és közoktatási m. kir. miniszter ur rendelete értelmében gondoskodni kellett. Ehhez képest a helyszínen személyesen járt el. Ferenczhalomban az ott megtelepült 348 menekült közül 47 mindennapi tanköteles s 12 óvóköteles. A tankötelesekből egy külön csoportot állított össze s ezen osztályt az ott tartozkodó Wágner György kaczai (Nagyküllő m.) ág. ev. tanító vezetésére bízta. Torontálsárhelyen 203 menekültet talált, kik közül 32 mindennapi tanköteles, 20 óvóköteles. Ezek az ottani községi iskolába, illetve óvodába fognak beosztatni. Itt Kótv Dénés megyesi áll. tanítót, Pleska Demeter sálfalvai gör. kath. tanítót s Klatz Hammi eceli ág. ev. hitf. óvónőt talála. Elrendelte, hogy most már a IV. leányosztályt is nyissák meg, a bérelt helyiségben félnaponként oktassák. Ezen osztály tanítására a minisztertől nyert általános felhatalmazás alapján Kótv Dénés megyesi áll. tanítót rendelte ki. Antalfalván a kitelepített 246 menekült közül csak 158 maradt ott. Közülük sokan Torontálsárhelyre s Ujzozára mentek át, minek okát abban látják, hogy a lakossággal magukat nem tudják megértetni. Az itt lévő 18 mindennapi tanköteles s 14 óvóköteles az ottani közs. s áll. iskolába s közs. menedékházba fog beosztatni. Nagylajosfalván a 328 menekültből jelenleg 253 van ott. A nyelvi nehézségek itt is éreztetik hatásukat. 52 mindennapi tankötelet s 23 óvókötelet talált. Az I. II. osztályosok az áll. iskola tanulói közé vannak beosztva, a III-VI. osztályosok külön csoportban taníttatnak. Intézkedés történt mindenütt, hogy az iskolás gyermekek ruházattal s tankönyvekkel elláttassanak. A közelgő hideg idők az előjáróságoknak nagy gondot okoznak, mert a falusi parasztházaknak rendszerint csak egy szobája fűthető, mire a háziaknak van szüksége s így az ezen házaknál ez idő szerint elhelyezett menekültek más módon való elszállásolásáról kell majd gondoskodni. Felmerült az eszme, hogy a menekültek oly csoportokba oszttassanak szét, ahol egy-két üres tanterem van, melyek fűthetők lévén, a szegény hajléktalanok itt egészségük nagyobb veszélyeztetése nélkül menedéket találhatnának.

— **A vármegye egészségügye.** Torontálsárhelyi közigazgatási bizottságának tegnapi ülésén dr. Haidegger Lajos m. főorvos a következőket jelentette a vármegye egészségügyi állapotáról:

Vármegyénk területén a most mult szeptember havában az egészségi viszonyok javultak, amennyiben a hólyagos himlő betegedési esetek ezen hónapban csak szórványosan fordultak elő. Az augusztus havában fellépett hólyagos himlő betegedési esetek száma most szeptember havában Nagybecskerek városban 6-tal és Alsóltébe községben 2-vel szaporodott; új betegedési esetek a következő községekben fordultak elő, ugymint: Németcsérnye községben 1, ez meggyógyult, Bégaszentgyörgy községben 2, ezek szintén felépültek, Melence községben 5, Lovrin községben 1, Nagybikács községben 5, Basahid és Szanád községekben 1—1 egyén Himlő menteseknek, a jelentés havában pedig az alább felsorolt községek nyilvánítottak: Magyarcsérnye, Németcsérnye és Nagykikinda város. A még mindig imitt-amott szórványosan fellépő hólyagos himlő betegségek a tovább terjedése ellen a legszigorúbb óvintézkedések nyomában alkalmaztatnak. Egyéb bejelentésre kötelezett heveny fertőző betegségek közül bejelentettek: 51 vörhenyt, 35 hasibagymázt, 44 difteritist és 10 kanyarót, ezen betegedési esetek mind enyhe lefolyásnak voltak.

— **Vadgesztenye gyűjtése.** A Vörös-Kereszt Egyesület azzal a felhívással fordult a magyar társadalomhoz, hogy a vadgesztenyét gyűjtse össze és adja át a Vörös-Kereszt egyet helybeli fiókjainak, illetve választmányainak. Az egyesület ezt a felhívást most megismétli és nagyon kéri a magyar társadalom minden rétegét, hogy ezt a kérését teljesítse is, mert ez a kicsinynek látszó dolog, valójában nagy fontosságú. A Vadgesztenye Főgyűjtőhelye megtalálta a módját annak, hogy a vadgesztenyéből a káros anyagokat kivonja s ezáltal legálább részben elejét vegye a mindjobban mutatókozó állateleség hiányának. A mai háború sikeres megvívása nagyon sokban attól is függ, hogy tudjuk a küzdelem gazdasági részét lefolytatni. A földre lehullt és ott elpusztuló vadgesztenye tömegek a mai viszonyok között pótolhatatlan gazdasági veszteséget jelentenek

reánk nézve. Különösen kéri a Vörös-Kereszt egyesület a hazafias magyar tanítóságot arra, hogy egy-egy délutánon vonuljon ki összes növendékeivel olyan helyekre, ahol vadgesztenyefák vannak, gyűjtse össze a már lehullt anyagot és azt szolgáltatssa be az ottani Vörös-Kereszt egyleti fióknak. Ezt a kérelmet természetesen mi a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk az illetékesek figyelmébe.

— **Adomány.** Vörös Vilmos kincstári ügyészségi hivatalosolga a Vörös keresztnak 150 koronát és az erdélyi menekülteknek 150 koronát adományozott lapunk útján.

— **Szezonnyitás a Városi Moziban.** Szombaton nyitja meg a Városi Mozi idei téli nagy szezonját a Városi színházban. A mozi bérlője a színházi idény alatt megszerezte az összes világszenzációkat, amelyeket a filmművészet legújabb alkotott, úgy hogy a Városi Mozi idei téli szezonja valósággal a filmszenzációk sorozatából fog állani. A téli évadban hétköznapokon két előadás lesz, d. u. 5 órakor és este 9 órakor, vasárnapon és ünnepnapokon pedig négy előadás d. u. 3, 5, 7 és 9 órakor. A Városi Mozi téli szezonja iránt méltán a legnagyobb érdeklődéssel lehet a közönség.

— **Kérelem a közönséghez.** A nagybecskereki vöröskereszt vasuti nyugvó állomásának vezetője kéri a közönséget, hogy a nagybecskereki vöröskereszt-egy-let vasuti állomásán átvonuló beteg és sebesült katonák részére cigarettát adományozni sziveskedjenek. Az adományok Bakalovich Plátóhoz, a nyugvó állomás gondnokához (Megyeház) küldendők.

— **A Növédelmi Iroda közleménye.** A nagybecskereki katolikus nők szociális Missziójának Növédelmi Irodája közli:

Egy intelligens 30 és 40 év közötti nő, ki perfektül beszéli a német nyelvet és a háztartás minden ágában jártassággal bír, állást keres helyben gyermekek mellette, vagy mint házvezetőnő.

Egy brassói menekült nő, ki adóhivatalban hosszabb ideig működött, irodai alkalmazást keres, gépirásban jártas. Közelebbi felvilágosítást a Növédelmi Iroda ad.

— **Mindent a hadseregnek!** A m. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala kéri az áldozatkész magyar társadalmat, hogy a számára használhatatlan vagy nélkülözhető harisnyát, vagy esetleg gyapjú és vászonrongyokat minél nagyobb mennyiségben küldjön be Átvételi Különítmányhoz (IV. Váczi-utca 38. sz.) a haterémen való felhasználás végett. A „Szeretettadomány” jelzésű csomagok ingyen szállíttatnak.

— **Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!** Hadsegélyező Hivatal főpénztára, Képviselőház.

TAJÉKOZTATÓ.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 9 órától este 10-ig. Könyvtárára vasárnap, szerda, péntek délután 5—7 óráig.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdtszéki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. u. 2 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és ayudjijegylete” nagybecskereki fiókja minden hó 1-je és 15-ike után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben d. u. 2—5 óráig. — A beírások szintén ott eszközöltetnek.

Színház.

A kuruzsló. Tegnap Földes Imre kitünő darabját A kuruzslót hozták színre. A darabot már ismeri a becskereki közönség, mindazonáltal ez a pompás színpadi alkotás tegnap is nagy közönséget vonzott a színházba, mely élvezettel gyönyörködött Balla Kálmán első-rangu művészetében, melyet az a címszerepből kialakított. Művészi játékáért a jelenetek végén többször zajos tapsokban volt része. A többi szereplők a legjobb igyekezettel és sikerrel alakították meg az együttest és így az előadás egyike volt a legjobbaknak. (A)

Az erdélyi menekültek.

Az erdélyi menekültek közül a következőket keresik:

Horváth Márton Mokrinból keresi 17 éves Árpád fiát a brassómezei Krizba községből.

Szigeti János tüzér (Budapest, Ludovika akadémia) feleségét Brassóból.

Puju György őrmester (Budapest, 2 sz. tart. kórház) feleségét és 3 gyermekét.

Lengyel János építész (Budapest, Battyányi-u. 14.) feleségét, anyját, nevelt leányát, egy vendégleányt és cselédjét Brassóból.

Zerwes Frigyes törzsfoglar (Debrecen) Harth Henrik nagyküllőmezei szászapátfalvai körjegyzőt és nála volt leányát.

Depner Péter tart. tüzérhadnagy (Arad, Erzsébet királyné-ut 20.) a Depner-családot Hőltővényből.

Hunyady Ferenc József 2. gy. ezr. népfőlkelő (Prága, József-kaszárnya) édesanyját Brassóból.

Dr. Márkus János tanár (Hódmezővásárhely, Kállay-u. 28.) Márkus Mihály nyug. közs. jegyzőt Homoródról.

Dr. Baku Róbert nagydisznódi szolgabíró (Zombor) feleségét és 9 hónapos gyermekét.

András János 2. gy. e. népfőlkelő (Prága, Bruszka-kaszárnya) feleségét és 3 gyermekét Bárcaufaluból.

Papp Mátyás őrmester (Hosszupályi, Hajdum.) feleségét, 4 gyermekét, anyját a brassói Purkerez községből.

Simén András (Szombathely, kórház) Simén Andrásné 3 gyermekével Segesvárról.

Incze Manó erdőtanácsos (Segesvár) Kadácsi Bálint kir. főerdőmérnököt Köhalomról, Schmidt Vilmos kir. erdőmérnököt Nagysinkről és Horváth Valter kir. s. mérnököt Medgyesről.

Bara Ferencné (Bpest, Alsó-erdősor 36.) szüleit és kis leányát a brassómezei Türkösről.

Bozorné Dimény Erzsike színésznő (Borossebes) Dimény Lajost és családját Fogarasból.

Kugler Gréte (Temesvár, József-város, Fröbl-u. 62.) anyját Kugler Rózát, rokonait Hornung Gusztáv brassói postafelügyelőt, Aesch Frigyes brassói városi adópénztárost és Kugler Vilmos brassói városi adóízütet.

Hegyi Jenő ügyvéd (Orosháza) Hegyi Andrásné, Német Mihályné, Gyarmathy Albertné a nagyküllői Héjjasfalváról.

Niesner János keresi feleségét Brassóból. Schuller Mihály Brassóból keresi feleségét és hat gyermekét.

Brotya Ferencné Brassóból keresi anyját Bara Istvánnét.

A Brassóból elmenekült bolgárszegi erdő-ört kéri Langavér Sándor, hogy értesítse hol-létéről (Kolozsvár 170 sz. tábori posta.)

Kónya István mészáros (Katalinfalva községben Torontál vármegye) keresi feleségét Kónya Ilonát és négy gyermekét: Anna 23 éves, Árpád 14 éves, Irén 13 éves és József 10 éves, a brassómezei Csernátfaluból.

Csergő József erdőőr (Makó, Erzsébet-szere-tetház) keresi családját a fogarasvármegyei Törösvárról.

Máthé Sándor nagyváradi m. kir. 24. hon-véd törzssztagbeli cipész keresi a feleségét szül. Herman Magdolnát és 6 gyermekét, akik közül a hatodik az uton született, Brassóból való menekülés közben.

Hemper Artur Brassóból keresi 11 éves Artur nevű fiát.

Gáspár járásbíró (lakik: Nagybecskerek, Magyar-utca 44.) keresi Bedő Mózeset Hal-mágyról.

Székely Lajos Brassóból, Segesváron fütő-házi munkás, keresi feleségét sz. Téglás Irént.

Özv. Lipták Mórné (Bégafő, Torontál m.) keresi szüleit Maierbuchler Oswaldot és nejét Brassóból.

Schmitz Györgyné (Bégafő, házszám 2., Torontál m.) keresi férjét Schmitz György asz-talost Brassóból.

Krausz Károlyné szül. Tukos Anna keresi anyját, özv. Tukos Sándornét, testvérét Tukos Juliskát és ennek gyermekét, Füle községből, Udvarhelymegye.

Mátyás Mihály nagyküllői vármegyei olt-hévízi lakos (jelenleg Alsóeleméren tartózkodik) keresi feleségét és Géza fiát.

Soós Mihály brassó vármegyei apácai la-kos keresi feleségét és két leányát, Mariska 18 éves, Ilonka 15 éves.

Kiss Istvánné szül. Pap Kata (Écska, 125. házszám, Torontálmegye) keresi 9 éves fiát, Kiss Mártont és 7 éves leányát, Kiss Katit a brassómezei Türkös községből.

Dávid Sára (Nagybecskerek, József főher-ceg-utca 23. sz.) keresi édesanyját, Bálint Már-tonnét a brassómezei Csernátfaluból.

Jakab Györgyné Hosszúfaluból (Brassóm.) keresi férjét, Jakab Györgyöt, aki Brassóban a kórházban fektült.

Erdő Istvánné szül. Szász Irma (Écska,

Torontálmege) keresi édesatyját, Szász István alsóúrmósi lakost Nagykovácsfalvától.

Szabó Pál brassómegei apácai lakos keresi szüleit.

Kovács József (Nagyhidegmez, villanyteleporség, u. p. Gyalu) keresi nejét, Zsigmond Annát, István és József nevű fiait és Anna leányát a háromszékmegei Gelencéről.

Horváth Márton Krizbáról, Brassómege, (jelenlegi tartózkodási helye Mokrin) keresi Lőrinc Györgynét és családját Krizbáról.

Jakab Péter Andrásné szül. Balint Sára Ernőháza 9. sz., keresi férjét, id. Jakab Péter Andrást és 16 éves fiát, ifj. Jakab Péter Andrást a brassómegei Csernáfaluból.

Jakab Jánosné szül. Girószász Anna Ernőháza 6. sz., keresi férjét, id. Jakab Jánost és 18 éves fiát, ifj. Jakab Jánost a brassómegei Türkös községből.

Szabó Mózes jelenleg Csernyén tartózkodó menekült, Héjjasfalváról nejét szül. Szederjesi Máriát és Krisztina nevű leányát keresi.

Az Ernőháza elhelyezett menekült Sztás István brassómegei hosszufalu lakos keresi nejét, Sztás Istvánné szül. Partin Katát. — Özv. Hamas Andrásné szül. Bencze Ilona hosszufalu lakosné pedig keresi vejét, Deák József Istvánt és unokáját, Bencze Jánost.

Pszoh István csendőrmester (Hadtápostá Belgrád) keresi apósát, Ballán Márton botfalvai (Brassómege) cukorgyári alkalmazottat.

Csuka Sára Öszentiván községben tartózkodó tatrangi menekült keresi testvérét, Antal Györgynét és unokatestvérét Erdélyi Istvánnét, valamint Fehér Pálnét.

Istók Jánosné Öszentiván községben tartózkodó türkös menekült keresi szüleit, Huszár György és neje Gyöző Máriát, valamint testvérét, Cserei Mihályné szül. Huszár Borbálát.

Buna András Csószteleken, keresi feleségét szül. Vajda Katalint Csernáfaluból (Brassómege).

Dóde János (Nagybecskerek, Olajgyár építési iroda) keresi feleségét szül. Benedek Kóteles Katalint Csernáfaluból (Brassómege).

Langaver Sándor (170. sz. tábori posta) keresi Baresa András Brassóból menekült bolgárszegi erdőrt.

Gáspár Jánosné (Alsóelemér, Torontálmege) keresi édesatyját Mihály Gábort, édesanyját Mihály Annát és 8 éves kis fiát Gáspár Jánost acesikmegei Csikszentmártonból. Továbbá unokaöccsét Csóti József gyalogost a brassói 46. gy. e. tartalékkórház trachoma-osztályából.

Máté Sándor cipész, a 24-ik honvéd gyalogezred törzssztyálánál Nagyvárad, Új tűzérkaszánya, keresi feleségét Máté Sándornét szül. Hermann Magdolnát és 6 gyermekét, Sándor, Ferenc, Mariska, Ottó, Dezső és 10 napos csecsemőt. Brassóból, Vasut-utca 22. szám.

A Nagykomlóson elhelyezett erdélyi menekültek közül a következők keresik hozzátartozóikat:

Klein Márta Hóltövény (Brassómege) keresi Rouszek Ferenc 34 éves földmivest,

Gál Mihály Kisborosnyó (Háromszékmege) keresi Incze Juliánna, Gál Róza, Gál Anna és Incze Máriát.

Jankó György Kisborosnyó (Háromszékme.) keresi feleségét Jankó Vulánka Rachelt és két gyermekét: Ilonka 7 éves, Anna 4 éves.

Özv. Sára Mihályné sz. Lőrinc Anna keresi Gires Istvánné sz. Lőrinc Sárát Bácsfaluból.

Dávid Bibó Jánosné keresi férjét, Dávid Bibó Jánost és leányát, Kis Andrásné Csernáfaluból.

Pál Simon Andrásné keresi Rozsnyai Mártonét Bertaujfaluból.

Istók Andrásné Csernáfaluból (Brassómege) keresi özv. Kiss Andrásné, Köpe Mihálynét, Simon Samunét, Kiss Istvánnét Csernáfaluból.

Hedvig Sára (Hóltövény) keresi Hedvig János 13 éves fiát.

Christoph Mihályné keresi Henter Károlynét, Parajd (Udvarhelym.) községbeli nőt.

Brassómegeből Bácsfaluból menekült özv. Sára Mihályné szül. Lőrinc Anna (lakik Nákófalván) keresi leányát, Gires Istvánnét szül. Lőrinc Sárát Bácsfaluból. — Brassómegeből Csernáfaluból menekült Bibó Jánosné (lakik Nákófalván) keresi férjét Bibó Jánost és leányát, Kiss Andrásné Csernáfaluból. — Brassómegeből Csernáfaluból menekült özv. Erdélyi Andrásné (lakik Nákófalván) keresi sógor-nőjét Gyerkő Mihálynét szül. Gerő-Szász Kata türkös lakost. Értesítést Nákófalvára Torontálmegebe kérnek.

A Ferenczhalom községben tartózkodó alábbi menekültek keresik hozzátartozóikat:

Imre Jánosné (Olthéviz) keresi a férjét és 2 gyermekét. Szabó Jánosné (Brassó) férjét Szabó János bányafelügyelőt. Bodi Zsuzsa

(Brassó) menyét Bodi Jánosné és 3 gyermekét. Tankó Jánosné (Brassó) a férjét, aki az erzsébetvárosi cs. és kir. tartalékkórházban volt elhelyezve. Rab Mártonné szül. Korodi Anna (Pürkerez) János nevű jzói irnok fiát. Sipos András (Brassó) szüleit. Tankó Ferenc brassói városi hiv. szolga feleségét és 4 gyermekét. Csáki József (Brassó) feleségét Holli Terézt. Bartalis Lajos asztalos (Brassó) édesanyját Gyarmati Terézt. Pór János (Brassó) feleségét és 2 gyermekét. Imre Béla (Brassó) atyját Imre Józsefet és 2 testvérét, csikapolcai lakosokat. Tartler Lujza és Mantsch Gizella (Brassó) keresik anyjukat. Kovács György (Csernáfalu) Pataki Ferencet és nejét Kovács Sárát. Daniel János (Barcarozsnyó) nejét és leányát. Kraft János (Barcarozsnyó) nejét szül. Elsen Annát és 4 gyermekét. Dávid Mihályné (Hosszufalu) Giresch Anna nevű unokáját. Muerth Mártha (Szászhermány) édesanyját Gunesch Rozinát és nővérét Zachariás Annát. Marzell Róza (Keresztényfalva) anyját Muerth Zsófia szászhermányi lakost. Stamm Keresztély (Feketehalom) édesanyját Stamm Rózát. Bodján Regina (Barcarozsnyó) férjét Bodján Frigyes. Köpe Csiri Györgyné (Hosszufalu) Gábor Józsefné zajzoni lakos családját.

A következő Felsőeleméren elhelyezett erdélyi menekültek keresik hozzátartozóikat:

Bottesz Jánost és nejét Szárát keresi Schneider Katalin. — Preits Katalint keresi fia János. — Kotschken János keresi nejét Katalint és 5 gyermekét. — Löx András (Földvár) keresi nejét Katalint és 5 gyermekét. — Joanesch János (Földvár) keresi nejét Katalint és 6 gyermekét. — Brenndörfer György és Keresztély (Prázmár) keresik anyjukat Annát. — Báditou János keresi szüleit Györgyöt és Mária anyját. — Orgidan Vazul keresi György és Elena anyját. — Szinbucher Miklós keresi apját Miklóst és anyját Annát. — Buholczán György keresi szüleit Jánost és Máriát. — Sándru János, keresi anyját Máriát. — Purkera János keresi anyját Máriát. — Brenndörfer Keresztély keresi testvérét Mártát. — Róth Márton keresi anyját Annát. — Römer György keresi apját Jánost és anyját Mártát. — Dück Victor keresi nejét Herminát és Matild leányát. — Imre Ferenc (Apáca) keresi szüleit Pált és Máriát. — Tichy Henrik szövőmester (Brassó) keresi nejét Elizát 3 gyermekeivel. — Sipos Lina keresi anyját Szaláncei Józsefnét.

A Brassóban házieselédként szolgálatban volt, Mokrinba Torontálmegebe menekült Bara Erzs Jenőfalva, Both Róza Karczfalva, Kásás Anna Madaras, Lukács Erzs Jenőfalva, Simon Vera Jenőfalva, Szabó Boris Dánfalva, Váncsa Anna Csikmadaras (Csikmege) keresik szüleit.

Tobbi Mina 4 gyermekével Kóhalomról tudatja hozzátartozóival, hogy jelenleg Nagybecskereken van (Szerbtemplom-u. 27. Spira kereskedőnél).

A brassói városi adóhivatalnál alkalmazva volt Máté Gyuláné (Nemet-u. 180/4.) kéri irodai foglalkozást.

Menekült áll. tanító privát órákat kíván adni polgári és elemi iskolai tanulóknak. Megkeresések kéretnek Bakits-u. 16.

Kassai Rózsika erdélyi menekült nőruhávarrónő (Brankovics-u. 2817/4.) munkát vállal.

Fet János 5. gy. e. cs. és kir. főhadnagy (Ungvár, I. sz. tart. kórház gazd. hivatala) keres két éves fia és 6 hónapos leánykaja mellé egy jobb családból való 16—20 éves szász leányt.

974—1916. sz.

1276—3.1

Nyilvános árverési hirdetmény.

Nagyzersebttak község előljárósága, miután a község tulajdonát képező **kompvámszedési jog** bérbeadására nézve a folyó évi október hó 1-ére kitűzött és megkísérelt árverési eljárás eredményre nem vezetett: ezen jognak nyilvános árverésen leendő bérbeadására újabb határidőül f. évi **október hó 25-ének d. e. 10 óráját** tűzi ki, mely határidőre árverelni szándékozik azzal hiva nak meg, hogy az árverés a fent jelzett határidőben a község háza tanácssteremben fog megtartatni.

Részletes árverési feltételek a hivatalos órák alatt a községjegyzői irodában megtudhatók.

Nagyzersebttak, 1916 október 7-én.

Községi előljáróság.

Három Wertheim-kassza eladó

1279—2.1

a Nagybecskereki Takaré- és Előleggyűjtésnél.

Ügynököket (lehetnek idősebb nők is) keresek, akik Nagybecskerek és környékére vállalkoznak utazni olajfestmények, aquarell-, pastel-, tuss-, üveg- és porcellánképek, nagytűk és krétarajzok vállalására és elárúsítására. — Magyar, német és szerb nyelv tudása megkívánatik, román nyelvet is beszélők előnyben részesülnek. — **Jelentkezni lehet f. hó 15-ig.**

FREUDENFELD VILMOS Nagybecskerek, Alkotmány-utca 7. szám. 1278—5.1

Átköltözés miatt eladó

két szoba- és egy konyhaberendezés.

— Cim a kiadóhivatalban. —

1277—3.1

Értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy **tízennégy napra Nagybecskerekre érkeztem** és mindeféle munkákra rendelkezésre állok.

Faur Tivadar

nőifűző-készítő

Sas-utca 1. sz.

1272—2.2

Ház eladó

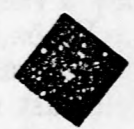
NAGYBECSKEREKEN, ötszobás urilakkással.

Ugyanott elköltözés folytán eladó néhány műtárgy, eredeti festmény, híres mesterek metszetei s képes folyóiratokból álló könyvtár is. :: ::

1267—x.5

— Közelebbit a kiadóhivatalban. —

Ujság- és nyomtatvány-makulatura nagyobb mennyiségben kapható.

Cim a kiadóhivatalban.

HIRDETÉSEKET JUTANYOS ÁRÉRT KÜZÖL A „TORONTAL” POLITIKAI NAPILAP KIADÓHIVATALA.